

WET NATUURBESCHERMING

AOC RAAD

Train de trainer bijeenkomst Flora & Fauna Wet natuurbescherming

april 2018

voor docenten met geen/weinig ervaring m.b.t. dit thema

Geert Willink & Roland-Jan Buijs

1

WET NATUURBESCHERMING

AOC RAAD

Flora & Fauna Wet natuurbescherming

*Deskundig en zorgvuldig handelen in
de groenvoorziening, het bosbeheer, natuurbeschermer en waterbeheer*

Train de trainer

Geïnitieerd door:

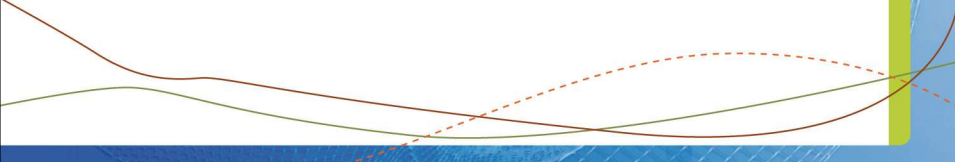

2

Inleiding

- Welkom
- Stuurgroep flora en fauna Wet natuurbescherming:
 - Geert Willink (Helicon): voorzitter stuurgroep + projectleider + freelance ecooloog
 - Roland-Jan Buijs (ecoloog Buijs Eco Consult B.V. + voorheen Prinsentuin)
 - Margreet Deken (docente Clusius + examenredacteur CITO)
 - Antoon de Groot (Bureau Erkenningen/AOC Keurmerk)

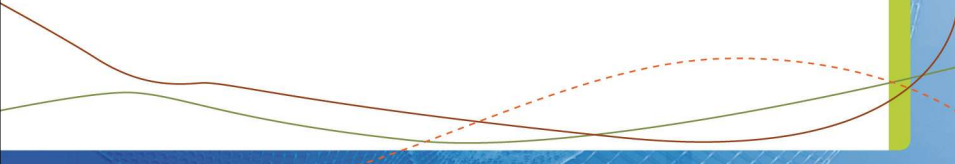
3

Inleiding

Waarom cursus/bijbscholing 'Train de trainer'?

- Voor uniformiteit in scholingen AOC Keurmerk;
- Ontwikkelen en/of updaten van de kennis rondom (certificering) Zorgvuldig handelen flora & fauna Wet natuurbescherming;
- Delen van ervaringen met cursussen/lessen met betrekking tot Zorgvuldig handelen flora & fauna Wet natuurbescherming;

4

AOC
KEURMERK
WET NATUURBESCHERMING

AOC RAAD

Programma

1.	09.00-09.15	Uitleg cursus Wet natuurbescherming
2.	09.15-09.30	Kennis maken & ervaring delen
3.	09.30-10.15	Cursusmateriaal & examens
4.	10.15-10.30	koffie/thee
5.	10.30-11.30	Wettelijk kader Wet natuurbescherming
6.	11.30-12.30	Beschermde soorten
7.	12.30-13.00	Lunch
8.	13.00-14.15	Zorgvuldig handelen (werktechnieken) in de praktijk Wet natuurbescherming
9.	14.15-14.30	koffie/thee
10.	14.30-15.15	Zorgvuldig handelen (werktechnieken) in de praktijk Wet natuurbescherming
11.	15.15 -15.45	Examen
12.	15.45-16.00	Evaluatie Train de Trainer

5

AOC
KEURMERK
WET NATUURBESCHERMING

AOC RAAD

Voorstellen

Wie is wie?

- naam
- werkzaam bij....
- ervaring met F&F Wet natuurbescherming

6

Opbouw certificering Zorgvuldig handelen flora & fauna Wet natuurbescherming

- Niveau 1 medewerker/ meewerkend voorman:
- min. 1 persoon per werkploeg
- Niveau 2 opzichter, uitvoerder, beheerder, toezichthouder:
- persoon/personen die werkzaam is/zijn in het terrein en/of bij het project
- Niveau 3 bedrijfsleider, projectleider, werkvoorbereider:
- persoon/personen die werkzaam is/zijn in het terrein en/of bij het project
(vrijwel uitsluitend Gedragscode groenvoorziening)

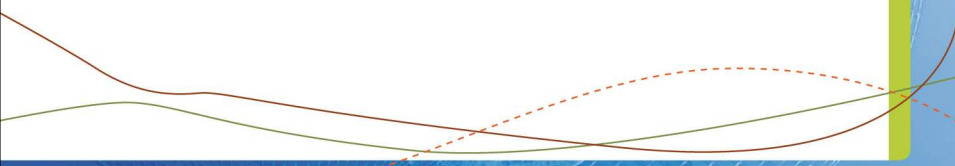
7

Cursusmateriaal

Deskundigheidsniveaus certificering F&F Wnb in relatie tot MBO niveaus, in principe:

- MBO niveau 1, 2 en 3: F&F Wnb niveau 1 (medewerker + voorman)
- MBO niveau 4: F&F Wnb niveau 2 (opz./uitv./beheerder/toezichthouder)
- MBO 4+/HBO: F&F Wnb niveau 3 (bedr.leider/dir./werkvoorbereider)

8

Doelstelling scholingen/certificeringen:

Aantoonbaar deskundig en zorgvuldig handelen in het kader van de Wet natuurbescherming (bij bestendig beheer en onderhoud)

Op basis van:

- Gedragscode groenvoorziening
- Gedragscode natuurbeheer
- Gedragscode bosbeheer
- Gedragscode voor waterschappen

9

Competenties

- Kennis Wet natuurbescherming ↔ Flora- en Faunawet
- Herkennen beschermde flora en fauna (nieuwe lijsten)
- Herkennen vaste rust- en voortplantingsplaatsen/elementen
- Aandacht voor invulling geven aan zorgvuldig handelen
- Aandacht voor werktechnieken
 - groenvoorziening
 - waterbeheer
 - bosbeheer
 - natuurbeheer
- Aandacht voor communicatie
 - overleggen
 - verstrekken informatie
- Opstellen van werkinstructie, invullen checklist, werkprotocol, etc. (N2 + N3)

10

Meerkeuzevragen examen N1 en N2

40 meerkeuze vragen:

- Soortenkennis (16)
- Kennis natuurwetgeving (10)
- Werktechnieken zorgvuldig handelen (10)
- Communicatie/werkproces (4)

32 vragen goed: geslaagd !

→ certificering (pasje) 5 jaar geldig

11

Let op!

De certificering 'Zorgvuldig en deskundig handelen flora en fauna Wet Natuurbescherming' betekent NIET dat iemand door het bevoegd gezag ook wordt erkend als ecologisch deskundige !

Dat betekent dat personen die op niveau 1, 2 of 3 zijn gecertificeerd NIET zondermeer een flora & fauna 'inventarisatie'/'inspectie'/'check', een quickscan flora & fauna of een vergelijkbaar onderzoek mogen uitvoeren of een advies mogen geven !

Hiervoor dient men te voldoen aan eisen die worden gesteld aan een ecologisch deskundige

12

WET NATUURBESCHERMING

Deskundigheidseisen (RVO/BIJ12)

Onder een ecologisch deskundige verstaan we een persoon die in een bepaalde situatie en voor specifieke soorten gevraagd wordt te adviseren en/of begeleiden, aantoonbare ervaring en kennis heeft op het gebied van soortspecifieke ecologie. Hij voldoet aan één of meer van deze punten:

- hij heeft een afgeronde hbo- of universitaire opleiding, met als zwaartepunt (Nederlandse) ecologie;
- hij heeft een afgeronde mbo-opleiding, met als zwaartepunt de Wet natuurbescherming, soortenherkenning en zorgvuldig handelen ten opzichte van die soorten; *(deze bestaat echter niet..... of wel?)*
- hij is werkzaam voor een ecologisch adviesbureau, zoals een bureau dat is aangesloten bij het Netwerk Groene Bureaus;
- hij zet zich aantoonbaar actief in op het gebied van de soortenbescherming en is werkzaam of aangesloten bij de volgende Nederlandse organisaties: Zoogdierverseniging, RAVON, Stichting Das en Boom, Vogelbescherming Nederland, Vlinderstichting, Natuurhistorisch Genootschap, KNNV, NJN, IVN, EIS Nederland, FLORON, SOVON, STONE, Staatsbosbeheer, Natuurmonumenten, De Landschappen en Stichting Beheer Natuur en Landelijk gebied;
- hij zet zich aantoonbaar actief in op het gebied van de monitoring en/of bescherming.

Zie ook: <https://www.rvo.nl/onderwerpen/agrarisch-ondernemen/beschermde-planten-dieren-en-natuur/ruimtelijke-ingrepen/onthefing-vrijstelling/ecologisch-deskundige>

13

WET NATUURBESCHERMING

Cursusmateriaal in map

- Syllabus niveau 1 en 2 (géén 3)

deel 1 Handleiding

deel 2 Achtergronden en oefenvragen

deel 3 Soortenlijst flora & fauna

deel 4 Bijlagen

deel 5 Kaart beschermde soorten

14

[illegible]

8

WET NATUURBESCHERMING

Deskundig en zorgvuldig handelen flora en fauna
WET NATUURBESCHERMING

Deel 2
Koersgegevens & Oefenvragen

3

Gedragscodes

In dit hoofdstuk worden de vier gedragscodes die onderdeel zijn van de certificering Deskundig en zorgvuldig handelen flora & fauna Wet natuurbescherming van het AOC-keurmerk in het kort voorgegeven.

3.1 Gedragscode bestendig beheer en onderhoud Groenvoorzieningen

Behoeften in gedragscode groenvoorzieningen

- Houtige boomgroepen met intensief beheerde kruisvegetatie of verharding als ondergrond
- Houtige boomgroepen met houtige en kruisige ondergrond
- Houtige ondergroepen
- Kruisige boomgroepen met jaarlijks intensief onderhoud
- Kruisige boomgroepen met jaarlijks intensief onderhoud
- Kruisige ondergroepen en overgevoelige landwateren

Dit hoofdstuk gaat in op een aantal herkennen en begrippen van de Gedragscode bestendig beheer en onderhoud Groenvoorzieningen. Deze gedragscode wordt vaak ingezet bij onderhoud van gemeentelijke groenvoorzieningen. Binnen de gedragscode bestendig beheer worden richtlijnen voorgegeven per beheersgroep.

CERTIFICEREN DESKUNDIG HANDELEN FLORA & FAUNA, WET NATUURBESCHERMING, DEEL 2, AOC-KEURMERK

4

Oefenvragen

4.1 Oefenvragen A

Beantwoord naar aanleiding van de afbeelding en de tekst hieronder. Geef het juiste antwoord.

1. Welke van de volgende vier gedragscodes is het meest geschikt voor het onderhoud van de afbeelding?

2. In de Wet Natuurbescherming staan vier gedragscodes voor het onderhoud van de afbeelding. Welke van deze gedragscodes is het meest geschikt voor het onderhoud van de afbeelding?

3. Welke gedragscode is het meest geschikt voor het onderhoud van de afbeelding?

CERTIFICEREN DESKUNDIG HANDELEN FLORA & FAUNA, WET NATUURBESCHERMING, DEEL 2, AOC-KEURMERK

17

WET NATUURBESCHERMING

Soortenlijst

t.b.v. examen

soortenlijst:

- Voor alle 3 deskundigheidsniveaus: 33 soorten
- Habitatrichtlijn soorten: 10
- Vogelrichtlijn soorten: 8
- Nationaal beschermde soorten: 10
- Rode Lijst / Aandachtsoorten: 5

18

AOC KEURMERK
WET NATUURBESCHERMING

AOC RAAD

soortenlijst

t.b.v. examinering / certificering

SOORTEN		
Deze lijst is gebaseerd op het laatste (18) verspreidingsgebied van soorten en zijn leefwijze naar de beschermingscategorieën in de geldende Wetnatuurbescherming. Beschermingscategorieën: Nationaal, Beschermde, Beschermde.		
BESCHERMDE SOORTEN		
Vogels	Habitatsoorten	Nationaal beschermd
1. buizerd 2. grote boorte specht 3. kleine karekiet 4. meerkoet 5. patrijs 6. steentuil 7. houtduif 8. hulsms 9. koolmees 10. winterkoning	11. boomkikker 12. ringlang 13. roze vleermuis 14. gewone dwergvleermuis 15. kamsalamander 16. rugstreeppad 17. groene glazenmaker 18. bever	19. egel 20. konijn 21. eekhoorn 22. das 23. bruine kikker 24. levendbarende hagedis 25. grote modderkruiper 26. bosbeekjuffer 27. sleedoornpage 28. schubvaren
BOEDLIDET / AANDACHTSOORTEN		
Phacelia en deuren 29. ronde zonneduw 30. rectorchis 31. krabbenscheer 32. behaarde bosmier 33. grasbij		

Beschermde soorten (Habitatsoorten)

11. Boomkikker	12. Ringlang	13. Roze vleermuis
14. Gewone dwergvleermuis	15. Kamsalamander	16. Rugstreeppad
17. Groene glazenmaker	18. Bever	

19

AOC KEURMERK
WET NATUURBESCHERMING

AOC RAAD

Beschermde soorten	Vaste rust-/verblijfplaatsen en groeiplaatsen onder anderen in:
Soorten Vogelsoorten 1. buizerd 2. grote boorte specht 3. kleine karekiet 4. meerkoet 5. patrijs 6. steentuil 7. houtduif 8. hulsms 9. koolmees 10. winterkoning	nest (horst) in bomen nestholte in bomen nest in (overjarige) rietmoerassen en rietzomen nest in oever en water nest op grond in dichte, ruige begroeiingen nest in knotwilgen, konijnenholen en boerseschuren nest in houtige beplantingen (bos en bomen) nest onder dakpannen, in gaten gebouw, in mussenkasten nestholte in bomen en in nestkasten nest bolvormig; onderin ruigte, struiken en in boomstronken
Soorten Habitatsoorten 11. boomkikker 12. ringlang 13. roze vleermuis 14. gewone dwergvleermuis 15. kamsalamander 16. rugstreeppad 17. groene glazenmaker 18. bever	water / op braamstruweel, onder bladhopen en stammen broedhoop / onder takken, stammen, basaltstenen bomen met holtes, spleten, rottinggaten, losse schors gebouwen met spouwenru, daklijsten, dakpannen, spleten water / onder tak- en bladhopen, stammen en stenen water / onder bladhopen, stammen en stenen, in zand krabbenscheerbegroeiingen burchten en holen
Nationaal beschermd 19. egel 20. konijn 21. eekhoorn 22. das 23. bruine kikker 24. levendbarende hagedis 25. grote modderkruiper 26. bosbeekjuffer 27. sleedoornpage 28. schubvaren	tak- en bladhopen hol in zandgrond bolvormig nest / rustplaats in bomen burcht en pijpen water / onder tak- en bladhopen, stammen en stenen rand houtige beplantingen, bermen, heide begroeide wateren met modderbodem zuurstofrijke, begroeide natuurlijke beken sleedoornstruiken, houtwallen en bosranden en parken oude muren, spleten van stenen constructies en gebouwen
Bodem / Aandachtsoorten 29. ronde zonneduw 30. rectorchis 31. krabbenscheer 32. behaarde bosmier 33. grasbij	vochtige heide, (hoog)venen, duinvalleien oeveren en vochtige graslanden in het water van sloten, plaszen, vijvers mierenhoop, bos en bosranden nest in zandige en kleiige bodems; als kolonie + individueel

20

WET NATUURBESCHERMING

Cursusmateriaal

Aanvullend cursus-/lesmateriaal in eigen beheer door de AOC's aan te passen

- Powerpoint presentaties (de Powerpoint presentatie van deze Train de trainer bijeenkomst kan gebruikt worden als basis voor eigen aanvullingen t.b.v. cursussen/lessen)
- foto's, filmpjes, media-artikelen, etc.
- eventuele veldexcursies
- eventuele aanvullende opdrachten, vragen, etc.
-

LET OP! De in deze Powerpointpresentatie opgenomen foto's zijn afkomstig van R.J. Buijs, G. Wilink en van diverse niet te noemen fotografen/auteurs. Gebruik van deze foto's t.b.v. cursussen/lessen in het kader van Zorgvuldig handelen flora en fauna Wet natuurbescherming is op eigen risico van de gebruiker/docent. De gebruiker van deze PPT vrijwaart de samenstellers van deze PPT voor aanspraken van derden in verband met deze toepassing.

21

WET NATUURBESCHERMING

filmpjes, media-artikelen, etc.

- Vleermuisscherm A4
- <https://www.youtube.com/watch?v=DiYRvy3LUP8>
- Mitigatie in kader Wet natuurbescherming 380kV
- <https://www.youtube.com/watch?v=mKRuesoFBY4>
- Ecologie Windpark Krammer
- <http://www.windparkkrammer.nl/krammerdocumentaire-6-ecologie-nu-te-bekijken/>
- Kunstburcht Das
- http://www.dasenboom.nl/index.asp?pa_id=57
-
- <https://youtube.com/>

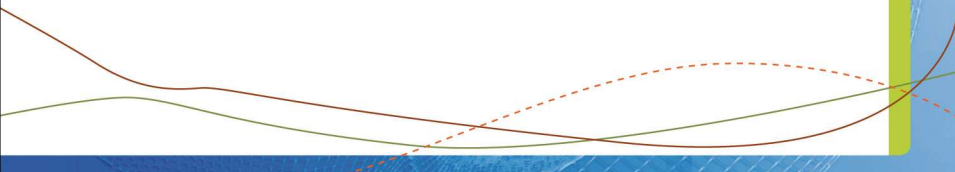
22

Examens

Certificering gebaseerd op gedragscodes Groenvoorziening, Bosbeheer, Natuurbeheer en Waterschappen:

- Meerkeuze examens niveau 1, 2 en 3 (gv, bb, nb en ws)
- Casussen niveau 2 (gv, bb, nb of ws) → keuze is aan cursist/leerling
- Casus niveau 3 (alleen gv)

23

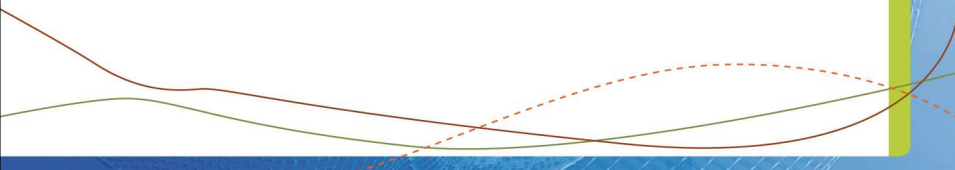

Examens

Meerkeuze examens:

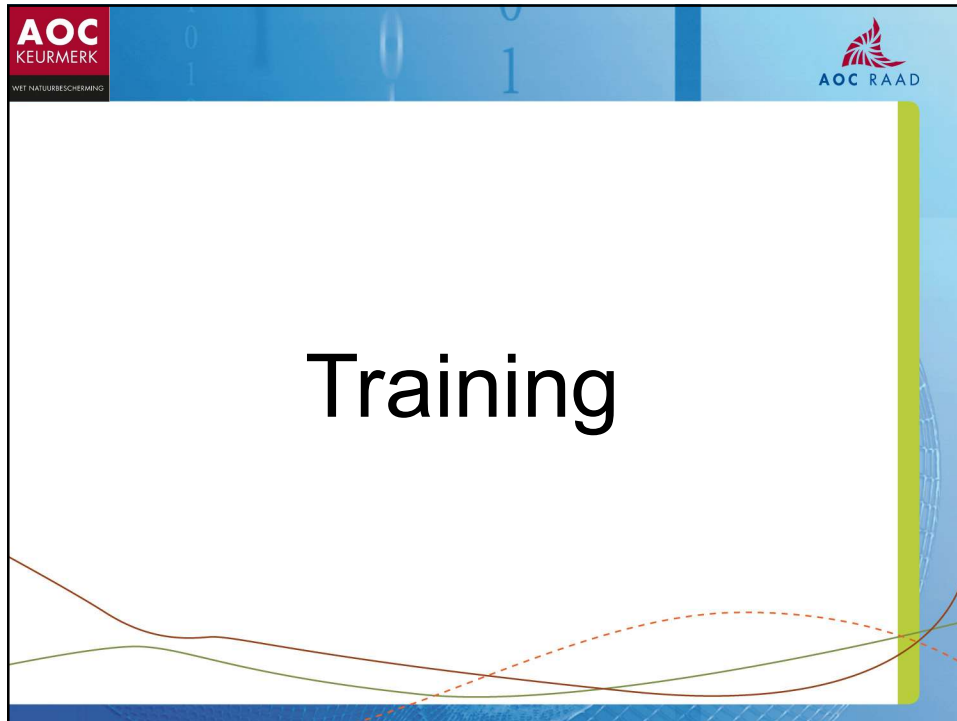
- Digitaal via Toetsplaza www.toetsplaza.nl (in nabije toekomst waarschijnlijk via andere optie)
- Op papier te downloaden vanaf www.AOCkeurmerk.nl

Casussen:

- Op papier te downloaden vanaf www.AOCkeurmerk.nl

24

25

 A presentation slide with a blue header. On the left, the AOC KEURMERK logo is displayed above the text 'WET NATUURBESCHERMING'. On the right, the AOC RAAD logo is shown. The main content area is white and contains the following text:

Wet natuurbescherming

De Wet natuurbescherming (Wnb) beschermt per 01-01-2017 de natuur in Nederland.

Wat is er zoal veranderd ten opzichte van de Flora- en faunawet (Ffw)?

- De Wnb beoogt natuurwetgeving te vereenvoudigen en nauwer aan te laten sluiten bij Europese regelgeving (Vogelrichtlijn/VR en Habitatrichtlijn/HR)
- Beschermt gebieden, bossen en soorten (combinatie van oude wetten)
- Provincies krijgen veel meer bevoegdheden en taken (beleid overheid: decentralisatie!). Gemeenten ook, maar minder dan provincies. In sommige gevallen is het Rijk bevoegd gezag.
- Geen tabellen 1, 2 en 3 meer, maar categorielijsten met Vogelrichtlijn-, Habitatrichtlijn- en 'andere' Nationaal beschermde soorten (VR, HR, NB)

 At the bottom of the slide, there are several thin, wavy lines in red, green, and blue.

26

AOC KEURMERK
WET NATUURBESCHERMING

AOC RAAD

Wet natuurbescherming

Wat is er zoal veranderd ten opzichte van de Flora- en faunawet (Ffw)?

Vervolg

- Minder en andere beschermde soorten:
 - Planten** → van 104 soorten in Ffw nog 22 over en 57 nieuwe soorten (veelal zeer zeldzaam + slechts in topnatuurgebieden + veel akkerkruiden)
 - Dieren** → minder vissen beschermd, bij zoogdieren: mol eraf; molmuis erbij, bij insecten: mieren eraf en meer libellen en andere vlinders (veelal zeer zeldzaam + slechts in topnatuurgebieden)
- Provincies hebben de bevoegdheid om vrijstellingen te verlenen voor verbodsbepalingen voor 'andere', Nationaal beschermde soorten; vergelijkbaar met tabel 1 Ffw (dus verschillen per provincie!) → gaan we later op in. Maar mogen ook extra doelsoorten/RL-soorten toevoegen!
- Geen uniform verbodsstelsel, maar aparte verboden voor elk van de drie categorieën beschermde soorten (VR, HR, NB)
- In de praktijk van beheer en onderhoud waarschijnlijk weinig verschil met oude verboden uit Ffw (er moet nog jurisprudentie plaats vinden....)

27

AOC KEURMERK
WET NATUURBESCHERMING

AOC RAAD

Wet natuurbescherming

Internationale afspraken over natuur zijn in de nieuwe wet opgenomen, maar ook 'oude' Nederlandse natuurwetten vormen hier een onderdeel van:

```

graph TD
    A[Vogelrichtlijn 1979  
Habitatrichtlijn 1992] --> B[Flora en faunawet  
Natuurbeschermingswet 1998  
Boswet]
    B --> C[Wet Natuurbescherming 2017]
  
```

De Wet natuurbescherming wordt in de toekomst onderdeel van de nieuwe Omgevingswet.

28

AOC KEURMERK
WET NATUURBESCHERMING

AOC RAAD

Wet natuurbescherming

1. Gebieden

De wet beschermt twee soorten gebieden die op kaart zijn/worden vastgelegd:

- Natura 2000-gebieden
- bijzondere nationale en provinciale natuurgebieden
(moeten nog worden vastgesteld)

Natura 2000-gebieden (donkergroen):
gebieden met topnatuur die internationaal belangrijk zijn

29

AOC KEURMERK
WET NATUURBESCHERMING

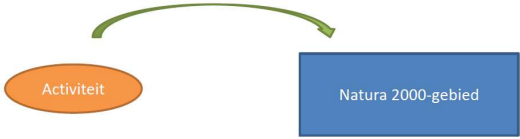
AOC RAAD

Wet natuurbescherming

1. Gebieden

Natura 2000-gebieden

Externe werking

Activiteit

Natura 2000-gebied

30

WET NATUURBESCHERMING

Wet natuurbescherming

2. Bossen

De wet beschermt bestaande bossen in Nederland:

- Totale oppervlakte bos (+ bomenrijen/lanen) mag niet afnemen:
→ herplantplicht
- Veel bomen kappen (> 10 are of > 20 ex. op rij)?
Van te voren melden bij provincie:
→ herplanten
→ vrijstelling
- Vrijstelling herplantplicht bijv. wanneer:
 - bos wordt gekapt voor natuurontwikkeling
 - verbetering van Natura 2000-gebieden
 - onderhoud van brandgangen

Provincies stellen precieze eisen op

31

WET NATUURBESCHERMING

Wet natuurbescherming

3. Soorten

De wet beschermt naast gebieden en bossen, ook soorten (planten en dieren)

Deze soortenbescherming geldt ook buiten beschermde gebieden; dus in heel Nederland!

De wet verdeelt de beschermde soorten in 3 groepen:

- beschermde vogels (Vogelrichtlijn)
- beschermde planten en dieren (Habitatrichtlijn)
- beschermde planten en dieren ('andere soorten'/ nationaal beschermd)

Apart aandacht voor:

- Rode lijst soorten (bedreigd, niet persé wettelijk beschermd)
- doelsoorten (aangewezen door provincie of opdrachtgever)

32

AOC KEURMERK
WET NATUURBESCHERMING

AOC RAAD

Wet natuurbescherming

Beschermde vogels (Vogelrichtlijn)

- alle in Europa inheemse vogels zijn beschermd (ongeveer 700 soorten)

33

AOC KEURMERK
WET NATUURBESCHERMING

AOC RAAD

Wet natuurbescherming

Beschermde vogels (Vogelrichtlijn)

Alle bewoonde vogelnesten van alle inheemse, Europese vogels zijn beschermd !

Zeg maar: “tijdens het broedseizoen”, maar pas op voor soorten als: houtduif, bosuil, blauwe reiger, aalscholver...

Van een aantal vogelsoorten zijn de nesten echter ook beschermd buiten het ‘broedseizoen’, dus jaarrond!

34

AOC KEURMERK
WET NATUURBESCHERMING

AOC RAAD

Wet natuurbescherming

Verbodsbepalingen soortbescherming

Nesten jaarrond beschermd van:

- Boomvalk
- Buizerd
- Gierzwaluw
- Grote gele kwikstaart
- Havik
- Huismus
- Kerkuil
- Oehoe
- Ooievaar
- Ransuil
- Roek
- Slechtvalk
- Sperwer
- Steenuil
- Wespendief
- Zwarte wouw

Jaarrond beschermde nesten (16), let op de Provinciale verordening!

35

AOC KEURMERK
WET NATUURBESCHERMING

AOC RAAD

Wet natuurbescherming

Beschermde planten en dieren (Habitatrichtlijn)

- zoogdieren (50)
- amfibieën (8)
- reptielen (7)
- vissen (2)
- insecten 21 (8 vlinders + 8 libellen + 5 kevers)
- slakken/schelpen (2)
- planten (4)

36

AOC KEURMERK
WET NATUURBESCHERMING

AOC RAAD

Wet natuurbescherming

Andere planten en dieren (Nationaal beschermd)

- zoogdieren (32)
- amfibieën (8)
- reptielen (4)
- vissen (7)
- vlinders (23)
- libellen (8)
- kevers (1)
- planten (76)

37

AOC KEURMERK
WET NATUURBESCHERMING

AOC RAAD

Wet natuurbescherming

Rode lijst soorten en Doelsoorten

Niet persé beschermd / geen juridische status
(tenzij deze zijn opgenomen in de lijsten van Vogelrichtlijn, Habitatrichtlijn of lijst met andere, Nationaal beschermde soorten)

Wel belangrijk om hier rekening mee te houden bij het uitvoeren van werkzaamheden.

- Rode lijst soorten
- Doelsoorten (aandachtsoorten)

38

AOC KEURMERK
WET NATUURBESCHERMING

AOC RAAD

Wet natuurbescherming

Rode lijst soorten

- Rode lijst soorten zijn soorten die in NL in hun voortbestaan worden bedreigd (zijn achteruit gegaan)

- Verdwenen uit NL
- Ernstig bedreigd
- Bedreigd
- Kwetsbaar
- Gevoelig

THE IUCN RED LIST OF THREATENED SPECIES™

39

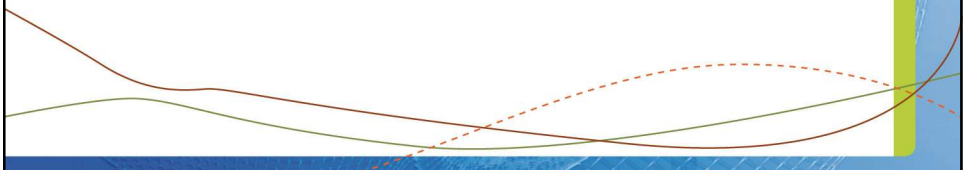
AOC KEURMERK
WET NATUURBESCHERMING

AOC RAAD

Wet natuurbescherming

Doelsoorten (aandachtsoorten)

- Doelsoorten zijn soorten die door de provincie of opdrachtgevers/terreinbeheerders zelf zijn bepaald
- Zij vinden het belangrijk dat bij werkzaamheden rekening wordt gehouden met deze soorten
- Doelsoorten kunnen dus verschillen per provincie of per opdrachtgever/terreinbeheerder

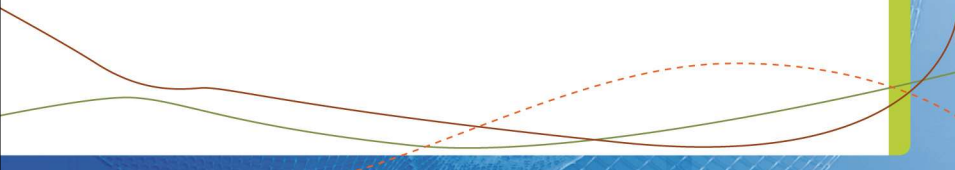

40

Het gaat bij de **Wet natuurbescherming** altijd om
(beschermde) soorten en hun leefgebied

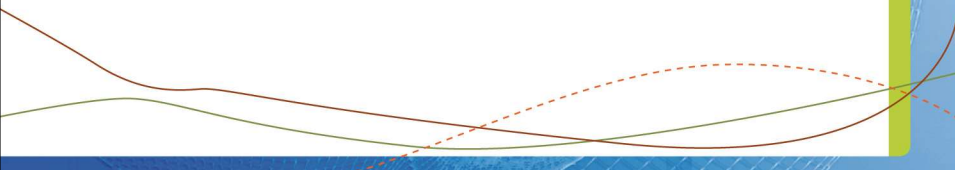
VANDAAR NU TIJD VOOR.....

41

.....een Quiz!

42

WET NATUURBESCHERMING

Wet natuurbescherming

Verbodsbepalingen soortbescherming

Wat mag wel en wat mag niet tijdens de uitvoering van werkzaamheden?

Staatsbosbeheer vernietigt ringslanghabitat Oostvaardersveld en overtreedt Flora en Faunawet

Overtreding Flora- en Faunawet
Op maandag 19 juni 2017 19:29

Blaadjes - De palmen in Veenendaal zijn nu overal te zien. Het functioneel Parket probeert verbodsbepalingen te respecteren, maar de overheid heeft de Flora- en Faunawet. Het is nu niet in opdracht van de overheid om een groot gebied van de palmen te verwijderen. Het is nu niet in opdracht van de overheid om een groot gebied van de palmen te verwijderen.

STEEUWIKER COURANT

Steenwijk Steenwijkerland Regio Blogs Dossiers

Overtreding Flora- en Faunawet
Op maandag 19 juni 2017 19:29

Blaadjes - De palmen in Veenendaal zijn nu overal te zien. Het functioneel Parket probeert verbodsbepalingen te respecteren, maar de overheid heeft de Flora- en Faunawet. Het is nu niet in opdracht van de overheid om een groot gebied van de palmen te verwijderen. Het is nu niet in opdracht van de overheid om een groot gebied van de palmen te verwijderen.

Maaiers opgepakt voor slachten vogels Veenendaal

De politie heeft maaiers opgepakt die vogels hebben geslacht. De maaiers zijn opgepakt omdat ze vogels hebben geslacht. De politie heeft maaiers opgepakt die vogels hebben geslacht. De maaiers zijn opgepakt omdat ze vogels hebben geslacht.

Flora- en faunawet → Wet natuurbescherming 01-01-2017

43

WET NATUURBESCHERMING

Wet natuurbescherming

Verbodsbepalingen soortbescherming

In de wet staan verboden om planten en dieren te beschermen.

Het overtreden van de wet is strafbaar → gevolgen voor jezelf, je werkgever en opdrachtgever!

De verboden kunnen we indelen in 3 hoofdgroepen:

- verboden op doden en verwonden
- verboden op beschadigen van verblijfplaatsen en leefgebieden
- algemene zorgplicht

44

Wet natuurbescherming

Verbodsbepalingen soortbescherming

Niet doden, verwonden en beschadigen

- voor alle drie categorieën beschermde soorten is het verboden om de diersoorten te doden of te verwonden
- dit verbod geldt ook voor eieren van beschermde soorten: deze mag je niet oprapen of opzettelijk vernielen
- beschermde planten mag je niet plukken, afmaaïen of vernielen.

45

Wet natuurbescherming

Verbodsbepalingen soortbescherming

Niet beschadigen van nesten, verblijfplaatsen en leefgebieden

- het is verboden om nesten of verblijfplaatsen te beschadigen of te vernielen
- dus ook: 'essentiële leefgebieden' (elementen, rust- en voortplantingsplaatsen) die belangrijk zijn voor de overleving van beschermde soorten
- meeste nesten van vogels zijn alleen beschermd wanneer ze in gebruik zijn (eieren/jongen)
- maar van 16 soorten is het nest jaar rond beschermd

46

Wet natuurbescherming

Verbodsbepalingen soortbescherming

Zorgplicht

- geldt voor alle in het wild levende dieren of planten
- tijdens werk altijd rekening houden met alle soorten: jouw werkzaamheden mogen niet meer schade toebrengen dan nodig is
- zorgplicht is altijd van toepassing, ook als een soort niet beschermd is!
- om tijdens je werk deze zorgplicht na te leven, moet je zorgvuldig handelen → gaan we later op in

47

Wet natuurbescherming

Verbodsbepalingen soortbescherming

Zorgplicht

Een ieder neemt voldoende zorg in acht voor de in het wild levende **dieren** en **planten**, alsmede voor hun directe **leefomgeving**.

(het in redelijkheid vermijden van activiteiten waarvan kan worden vermoed dat deze nadelig zijn voor in het wild levende dieren en planten)

Schade aan flora of fauna:

- 1 Voorkomen
- 2 Beperken
- 3 Ongedaan maken

48

AOC KEURMERK
WET NATUURBESCHERMING

AOC RAAD

Wet natuurbescherming

Verbodsbepalingen soortbescherming

Zorgplicht

49

AOC KEURMERK
WET NATUURBESCHERMING

AOC RAAD

Wet natuurbescherming

Verbodsbepalingen soortbescherming

Niet verstoren van dieren

- het is verboden om dieren opzettelijk te verstoren.

opzet = ook 'voorwaardelijke opzet'

"Van voorwaardelijke opzet is sprake als iemand een handeling verricht en daarbij bewust de aanmerkelijke kans aanvaardt dat zijn gedragingen schadelijke gevolgen hebben voor een dier of plant..."

je weet vooraf eigenlijk al dat wat je gaat doen, mogelijk schadelijke gevolgen kan hebben

- het opzettelijk verstoren van dieren is eenvoudig te voorkomen: zorgvuldig handelen → gaan we later op in

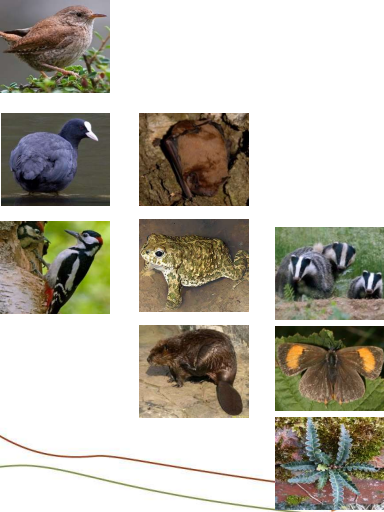
50

WET NATUURBESCHERMING

Wet natuurbescherming

Verbodsbepalingen soortbescherming		
Beschermingsregimes		
Vogelrichtlijn	Habitatrichtlijn	Andere soorten (Nationaal)
Het is verboden in het wild levende vogels opzettelijk te doden of te vangen.	Het is verboden soorten in hun natuurlijke verspreidingsgebied opzettelijk te doden of te vangen	Het is verboden soorten opzettelijk te doden of te vangen
Het is verboden opzettelijk nesten, rustplaatsen en eieren van vogels te vernielen of te beschadigen, of nesten van vogels weg te nemen	Het is verboden de voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van dieren te beschadigen of te vernielen	Het is verboden de vaste voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van dieren opzettelijk te beschadigen of te vernielen
Het is verboden eieren te rapen en deze onder zich te hebben	Het is verboden eieren van dieren in de natuur opzettelijk te vernielen of te rapen	n.v.t.
Het is verboden vogels opzettelijk te storen, tenzij de storing niet van wezenlijke invloed is op de staat van instandhouding van de desbetreffende vogelsoort	Het is verboden dieren opzettelijk te verstoren	n.v.t.
n.v.t.	Het is verboden planten-soorten in hun natuurlijke verspreidingsgebied opzettelijk te plukken en te verzamelen, af te snijden, te ontwortelen of te vernielen	Het is verboden planten-soorten in hun natuurlijke verspreidingsgebied opzettelijk te plukken en te verzamelen, af te snijden, te ontwortelen of te vernielen

51

WET NATUURBESCHERMING

Wet natuurbescherming

Doelstelling soortbescherming

- Beschermen, behouden en herstellen biodiversiteit

Biodiversiteit = het totaal aantal verschillende soorten planten en dieren (in Nederland: ± 40.000)

Uitgangspunt: 'Nee, tenzij'
(dit betekent dat activiteiten met een schadelijk effect op beschermde soorten in principe verboden zijn)

Maar hoe kun je dan nog je werk uitvoeren?
Er zijn toch op veel plekken beschermde planten en dieren aanwezig.....

52

Hoe je werk uit te voeren bij aanwezigheid van beschermde planten en dieren?

Door het toepassen van een Gedragscode!

- is een branchegerichte werkinstructie (bijv. voor groenvoorziening, natuurbeheer, bosbeheer, waterbeheer)
- beschrijft de werkwijze en de maatregelen hoe om te gaan met beschermde soorten bij de uitvoering van werkzaamheden
- door volgens een gedragscode de werkzaamheden uit te voeren, wordt schade aan beschermde soorten beperkt of voorkomen
- de specifieke maatregelen worden in zogenaamde 'werkprotocollen', 'checklisten' of 'werkinstructies' beschreven

53

Gedragscodes

Welke worden veel toegepast?

- Gedragscode Flora- en faunawet bestendig beheer en onderhoud groenvoorziening
- Gedragscode Flora- en faunawet voor waterschappen
- Gedragscode bosbeheer
- Gedragscode natuurbeheer

Flora- en faunawet → Wet natuurbescherming 01-01-2017

54

AOC KEURMERK
WET NATUURBESCHERMING

AOC RAAD

Wet natuurbescherming

Veel gebruikte gedragscodes

Gedragscode	Organisatie	Werkzaamheden
Gedragscode bestendig beheer en onderhoud groenstrookaanleggen	- Gemeentelijke groendienst - Hoveniers - Groen aannemers	- Onderhoud bomen en struiken - Onderhoud sierbepanting - Onderhoud oevers en moerassen - Onderhoud grasvelden
Gedragscode Flora- en faunawet voor waterschappen	- Waterschappen - Groen aannemers	Bestendig beheer: - Maaiwerkzaamheden - Schonen van waterlopen en oevers - Baggeren van bodems en herstelwerkzaamheden aan oevers - Begrazen - Snoeien en dunnen van opgaande beplanting - Onderhoud aan waterkeringen - Onderhoud verhardingen - Recreatieve ontwikkelingen - Afdammen, dempen of vergraven van wateren - Graafwerkzaamheden - Sloop - Bouwactiviteiten
Gedragscode Bosbeheer	- Bosbeheerders (zoals Staatsbosbeheer en Natuurmonumenten) - Bosaannemers	Boswerkzaamheden
Gedragscode Natuurbeheer	- Terreinbeheerders (zoals Natuurmonumenten en Staatsbosbeheer) - Groenaannemers	- Begrazen van natuurterreinen - Onzagen en afzetten van houtige beplantingen - Plegen, cheppen, maaien en strooiselleggen van heide - Branden van heide - Beheer van weidevogelgrasland - Beheer van bijzondere gras- en moerlanden - Maaien van rietland - Schonen en baggeren van poelen en waterlopen - Afsluitwerkzaamheden - Onderhoud van gebouwen en bouwwerken

55

AOC KEURMERK
WET NATUURBESCHERMING

AOC RAAD

Wet natuurbescherming

Gedragscode

Het voordeel van het toepassen van een gedragscode is onder andere:

- dat er aantoonbaar 'zorgvuldig gehandeld' wordt ten aanzien beschermde soorten en er wordt voldaan aan de zorgplicht (dus je voldoet aan de wet)
- dat er minder/geen ontheffingen meer aangevraagd hoeven te worden bij de provincie (of rijk) (dus sneller/efficiënter/goedkoper kunnen werken)

Maar wanneer pas je nu een gedragscode toe en wanneer wordt meestal een ontheffing aangevraagd?

56

Wet natuurbescherming

Ontheffing of gedragscode?

Wanneer pas je een gedragscode toe en wanneer wordt er meestal een ontheffing aangevraagd?

- toepassen gedragscode vooral bij:
→ bestendig beheer en onderhoud
- aanvragen ontheffing vooral bij:
→ ruimtelijke ontwikkeling

Beide alleen wanneer er beschermde soorten in het geding zijn!

Maar wat is het verschil tussen 'bestendig beheer' en 'ruimtelijke ontwikkeling'?

57

Wet natuurbescherming

Bestendig beheer en Ruimtelijke ontwikkeling

Bestendig beheer (en onderhoud)

- de situatie in het terrein blijft hetzelfde (gras blijft gras, bos blijft bos, sloot blijft sloot, etc.)
- werkzaamheden worden regelmatig uitgevoerd (1x per jaar, 1x per 6 jaar, 2x per jaar, etc.)
- werkzaamheden zijn vaak terugkerend in een vast patroon o.a.:
(1x per jaar in september opschonen sloot, 1x per 6 jaar in december t/m februari dunnen bos, 2x per jaar in mei en augustus maaien berm)
- Werkzaamheden zijn vaak vastgelegd in een onderhouds- of beheerplan

58

AOC
KEURMERK
WET NATUURBESCHERMING

AOC RAAD

Wet natuurbescherming

Bestendig beheer en Ruimtelijke ontwikkeling

Ruimtelijke ontwikkeling (of niet-bestendig beheer)

- de functie en/of het uiterlijk van de plek of situatie verandert
(gras wordt bosplantsoen, bos wordt recreatieterrein, sloot wordt weiland, grasland/ruigte/bosjes worden woonwijk, natuurrough wordt green, etc.)
- Activiteiten/werkzaamheden zijn in principe eenmalig

59

AOC
KEURMERK
WET NATUURBESCHERMING

AOC RAAD

Bestendig of niet-bestendig/ruimtelijke ontwikkeling ?

RO

60

AOC
KEURMERK
WET NATUURBESCHERMING

AOC RAAD

Bestendig of niet-bestendig/ruimtelijke ontwikkeling ?

BB

61

AOC
KEURMERK
WET NATUURBESCHERMING

AOC RAAD

Bestendig of niet-bestendig/ruimtelijke ontwikkeling ?

BB

62

AOC
KEURMERK
WET NATUURBESCHERMING

AOC RAAD

Bestendig of niet-bestendig/ruimtelijke ontwikkeling ?

BB

63

AOC
KEURMERK
WET NATUURBESCHERMING

AOC RAAD

Bestendig of niet-bestendig/ruimtelijke ontwikkeling ?

RO

64

AOC
KEURMERK
WET NATUURBESCHERMING

AOC RAAD

Bestendig of niet-bestendig/ruimtelijke ontwikkeling ?

BB

65

AOC
KEURMERK
WET NATUURBESCHERMING

AOC RAAD

Bestendig of niet-bestendig/ruimtelijke ontwikkeling ?

RO

66

AOC
KEURMERK
WET NATUURBESCHERMING

AOC RAAD

Bestendig of niet-bestendig/ruimtelijke ontwikkeling ?

BB

67

AOC
KEURMERK
WET NATUURBESCHERMING

AOC RAAD

Bestendig of niet-bestendig/ruimtelijke ontwikkeling ?

RO

Foto: Piet Spanjers

68

AOC
KEURMERK
WET NATUURBESCHERMING

AOC RAAD

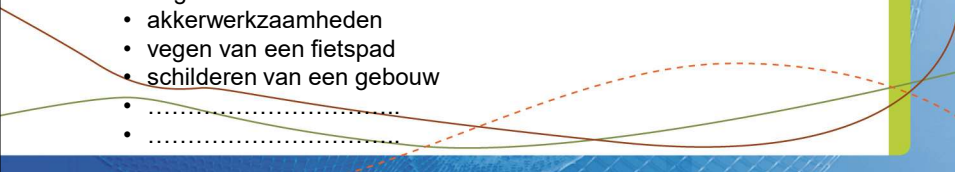
Wet natuurbescherming

Bestendig beheer en Ruimtelijke ontwikkeling

Bestendig beheer (en onderhoud)

Voorbeelden:

- maaien van een wegberm, grasland, ruigte, etc.
- schoffelen van een heestervak
- opschonen van een waterpartij, sloot, poel, ven, etc.
- afzetten en snoeien van bomen
- dunnen van een bos
- maaien van rietland
- plaggen en chopperen van een heideveld
- begrazen van natuurterreinen
- akkerwerkzaamheden
- vegen van een fietspad
- schilderen van een gebouw

69

AOC
KEURMERK
WET NATUURBESCHERMING

AOC RAAD

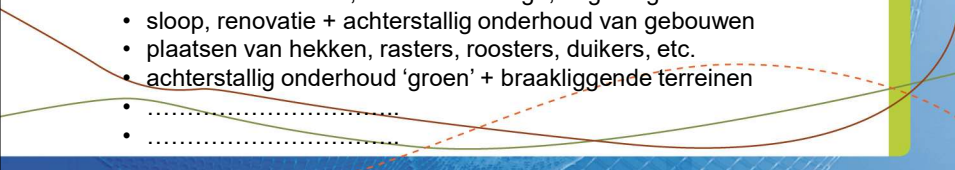
Wet natuurbescherming

Bestendig beheer en Ruimtelijke ontwikkeling

Ruimtelijke ontwikkeling (of niet-bestendig beheer)

Voorbeelden:

- dempen van een sloot
- achterstallig onderhoud van wateren en moerassen
- verleggen van een wandelpad
- vervangen van de dakbedekking van een gebouw
- intensiveren van het maaibeheer
- volledig vellen van een bos, houtsingel of bomenrij
- vellen en rooien van solitaire bomen
- rooien van struiken, heesters en hoge, ruige vegetatie
- sloop, renovatie + achterstallig onderhoud van gebouwen
- plaatsen van hekken, rasters, roosters, duikers, etc.
- achterstallig onderhoud 'groen' + braakliggende terreinen

70

AOC
 KEURMERK
WET NATUURBESCHERMING

 AOC RAAD

Wet natuurbescherming

Handhaving en Overtreding

Door handhaving wordt gecontroleerd of je je aan de wet houdt. Dit mag gedaan worden door:

- medewerkers van provincies
- medewerkers van gemeenten
- medewerkers Omgevingsdiensten of Regionale Uitvoeringsdiensten (RUD's)
- politieambtenaren
- medewerkers van de Nederlandse Voedsel- en Warenautoriteit (NVWA)
- medewerkers van organisaties die opgeleid zijn als boa (buitengewoon opsporingsambtenaar) of handhaver groene wetten

71

AOC
 KEURMERK
WET NATUURBESCHERMING

 AOC RAAD

Wet natuurbescherming

Handhaving en Overtreding

Een handhaver op bezoek en dan...?
→ aantoonbaar zorgvuldig handelen !

De volgende zaken moeten op orde zijn:

- de gedragscode is aanwezig op de werklocatie
- het plan van aanpak, werkprotocol of checklist is aanwezig op de werklocatie
- het plan van aanpak, werkprotocol of checklist is volledig
- het plan van aanpak, werkprotocol of checklist is uitgevoerd in het veld (moet zichtbaar zijn; bijvoorbeeld markeringen)
- het plan van aanpak, werkprotocol of checklist is bekend bij de aanwezige medewerkers (moeten instructie hebben gehad)
- bewijs van certificering Ffw / Wnb
- bij vragen kunnen doorverwijzen naar opzichter, uitvoerder, beheerder of toezichthouder

72

AOC
KEURMERK
WET NATUURBESCHERMING

Wet natuurbescherming

Handhaving en Overtreding

Voor overtreding Wet natuurbescherming geldt:

- bestuursrechtelijke of strafrechtelijke vervolging van de *persoon en betrokken bedrijven/organisatie*
- hoge boetes (voor diegene die de overtreding begaat)
- de overtreder/bedrijf kan een aanvullende straf worden opgelegd: herstel of compensatie van de schade

Aanvullend gelden de volgende risico's:

- stilleggen van werkzaamheden
- claims en/of boetes door contractpartners
- imagoschade voor betrokken partijen

73

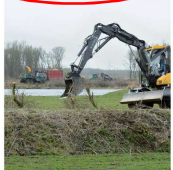
AOC
KEURMERK
WET NATUURBESCHERMING

Wet natuurbescherming

Handhaving en Overtreding

Staatbosbeheer vernietigt ringslanghabitat Oostvaardersveild en overtreedt Flora en Faunawet

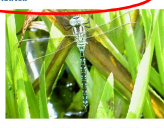
Steenwijk

Overtreding Flora- en Faunawet

Dinsdag 19 juni 2018 09:29

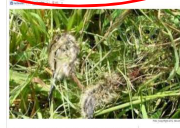
Breda - De politie in Weerslingewest heeft na overleg met het Functioneel Huishoudelijk proces verbaal, opsporingsreken en overheidsmantel voor overtrekking van de Flora- en Faunawet. Begin juni werd in opdracht van de overheidsmantel een groot gedeelte van de polderdijk aan de Sengweg onder Breda gesloten. In het oer natuur op dat moment veel aangegroeide bomen.

Waterschap op de bon voor verwijderen waterplanten

Waterschap Midden en Oost heeft inmiddels een plan van aanpak voor de Flora- en Faunawet. De plan van aanpak wordt opgesteld en zal worden vastgesteld door de gemeenteraad. Het waterschap heeft inmiddels een plan van aanpak voor de Flora- en Faunawet. De plan van aanpak wordt opgesteld en zal worden vastgesteld door de gemeenteraad.

Maaiers opgepakt voor slachten vogels Veenendaal

Maaiers opgepakt voor slachten vogels Veenendaal. De maaiers zijn opgepakt voor het slachten van vogels in Veenendaal.

'Breda overtreedt Flora- en Faunawet'

Gemeente Breda heeft inmiddels een plan van aanpak voor de Flora- en Faunawet. De plan van aanpak wordt opgesteld en zal worden vastgesteld door de gemeenteraad.

negatieve publiciteit !

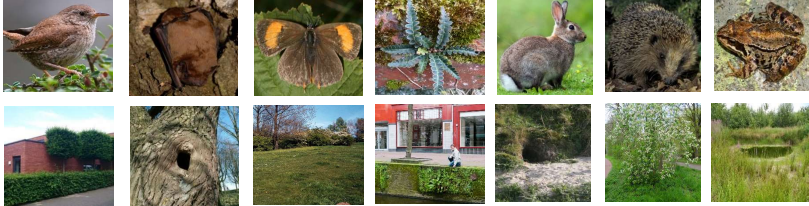
74

AOC KEURMERK
WET NATUURBESCHERMING

AOC RAAD

Wet natuurbescherming

Beschermde planten, dieren en/of elementen (vaste rust- en voortplantingsplaatsen) aanwezig op de werklocatie?

Dan moet je **'zorgvuldig handelen'**

Dit geldt ook vanuit de 'Zorgplicht' voor alle andere planten en dieren (die niet beschermd zijn)

75

AOC KEURMERK
WET NATUURBESCHERMING

AOC RAAD

Wet natuurbescherming

Zorgvuldig handelen

Vorbereiding

Voordat de medewerker start met de werkzaamheden moeten er een aantal stappen doorlopen zijn:

- er zijn gegevens van beschermde soorten aanwezig, er is een gedragscode van toepassing verklaard en er is een omschrijving van de werkzaamheden bekend
- er is een plan van aanpak, werkprotocol of checklist ingevuld
- De opzichter, uitvoerder of beheerder heeft deze verwerkt in een concrete werkinstructie voor de medewerkers uit de werkploeg
- hij/zij markeert de beschermde elementen in het veld
- hij/zij vertelt de medewerkers wat er in de werkinstructie staat en hoe je zorgvuldig moet handelen

76

WET NATUURBESCHERMING

Wet natuurbescherming

Zorgvuldig handelen

Werkprotocol, werkinstructie of checklist
Hierin staat minimaal:

- start- en einddatum van het werk
- start- en stoptijden van de werkdag
- de locaties van beschermde soorten, vaste rust- en voortplantingsplaatsen en/of elementen
- hoe deze plekken en/of elementen gemarkeerd zijn
- welke afstand tot deze plekken en/of elementen gehouden moet worden
- wat de werkrichting is
- wat de aan- en afvoerroutes zijn
- welke machines gebruikt worden
- hoe deze machines zijn afgesteld
- wanneer je contact op moet nemen met je opzichter, uitvoerder of beheerder
- eventueel aanvullende beschermende maatregelen
- waar de machines aan het eind van de dag opgesteld moeten worden

77

WET NATUURBESCHERMING

Wet natuurbescherming

Zorgvuldig handelen

Maatregelen

Voor het onderhouden van groenvoorzieningen in het algemeen en vooral wanneer er in de groenvoorzieningen beschermde planten en dieren voorkomen, moet de opdrachtnemer invulling te geven aan de algemene zorgplicht en zorgvuldig handelen. Het gaat vaak de volgende aspecten:

- Insporing en bodemverdichting
- Fysieke aanwezigheid
- Geluidsoverlast
- Werkperioden
- Werkrichting
- Gefaseerd werken
- Gebruik meststoffen en bestrijdingsmiddelen
- Licht
- Vernatting/verdroging
- Vervuiling

78

AOC
KEURMERK
WET NATUURBESCHERMING

AOC RAAD

Insporing en bodemverdichting

Insporing/bodemverdichting maakt bodemstructuur kapot en zorgt voor tredplanten, oorspronkelijke planten verdwijnen.

Voorkomen o.a.:

- platenbaan
- rupsbanden
- lage bandenspanning

79

AOC
KEURMERK
WET NATUURBESCHERMING

AOC RAAD

Fysieke aanwezigheid

Fysieke aanwezigheid werkt erg verstorend op fauna, fauna ziet mens als natuurlijke predator en reageert hier meestal heftig op

Voorkomen o.a.:

- machinaal werken (korte verstoring)
- werk vanuit cabine van machine uitvoeren

80

AOC KEURMERK
WET NATUURBESCHERMING

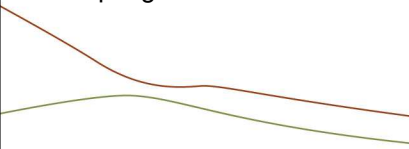
AOC RAAD

Geluidsoverlast

Geluidsoverlast werkt verstorend op fauna, fauna kan opschrikken door het niet natuurlijke geluid en wordt hierdoor verstoort

Voorkomen o.a.:

- Op gepaste afstand van het bewoonde nest/rustplaats beginnen met de werkzaamheden (gewinning)
- Beperk het aantal piekmomenten qua geluid

81

AOC KEURMERK
WET NATUURBESCHERMING

AOC RAAD

Werkperioden

Werkperioden zijn van groot belang voor fauna, werken in kwetsbare perioden voor fauna kan leiden tot schade aan fauna

Voorkomen o.a.:

- werken buiten het broedseizoen vogels
- werken buiten voortplantingstijd amfibieën
- werken buiten winterrust amfibieën en reptielen

Kalender schonen van poelen (waterlopen: zie bijlage 3)												
	jan	feb	mrt	apr	mei	juni	juli	aug	sep	okt	nov	dec
Amfibieën	orange	orange	red	red	red	red	red	red	green	green	orange	orange
Kwetsbare periode	orange	orange										orange

82

AOC KEURMERK
WET NATUURBESCHERMING

AOC RAAD

Werkrichting

Werkrichting kan schade aan fauna voorkomen, werken in een bepaalde volgorde voorkomt onnodige slachtoffers.

Voorkomen o.a.:

- werken bij oevers van land naar water (vluchtroute amfibieën)
- maaien van binnen naar buiten (vluchtroute weidevogels, hazen)
- werken van intensieve zone naar extensieve zone (vluchtroute fauna)

83

AOC KEURMERK
WET NATUURBESCHERMING

AOC RAAD

Gefaseerd werken

Werken in fases zorgt voor behoud leefgebied, en is zeer gunstig voor de instandhouding van soorten.

Voorbeelden o.a.:

- Riet maaien in blokken (behoud overjarig riet)
- Bosplantsoen dunnen in blokken (behoud oud hout)
- Gefaseerd maaien wegberm (behoud pleksgewijs hoge vegetatie, sinus maaien)

84

AOC KEURMERK
WET NATUURBESCHERMING

AOC RAAD

Gebruik meststoffen en bestrijdingsmiddelen

Het gebruik van meststoffen en chemische bestrijdingsmiddelen heeft negatieve effecten op inheemse flora en fauna.

Keuze volgorde:

- 1^e keus mechanisch bestrijden
- 2^e keus biologisch bestrijden
- 3^e keus chemisch bestrijden

85

AOC KEURMERK
WET NATUURBESCHERMING

AOC RAAD

Licht

Kunstmatige verlichting werkt verstorend op met name fauna. Beperk daarom gebruik van kunstlicht en verstrooiing van licht buiten de projectlocatie.

Voorbeelden o.a.:

- Toepassen van gekleurd licht / zwakker licht om effect te beperken, zoals vleermuisvriendelijke verlichting of groen licht bij aanwezigheid van vogels.
- Beperk het direct schijnen van licht op wateroppervlakken.
- Kies bewust de schijnrichting van licht zodat overbodige lichtvervuiling voorkomen/beperkt wordt.

86

AOC
 KEURMERK
WET NATUURBESCHERMING

 AOC RAAD

Vernatting/verdroging

Bemaling kan een negatief effect hebben op het leefgebied zowel flora als fauna. In de planvorming en/of het plan van aanpak dient daarom zorgvuldig rekening gehouden te worden met:

- Verdrogingseffecten in relatie tot vaste rust- en verblijfplaatsen van beschermde soorten (bijv. een standplaats van orchissen)
- Vernattingseffecten in relatie tot vaste rust- en verblijfplaatsen van beschermde soorten (bijv. onderlopen van dassenburcht)

87

AOC
 KEURMERK
WET NATUURBESCHERMING

 AOC RAAD

Vervuiling

Bij werkzaamheden komt vaak restafval vrij. Naast de natuurwetgeving moet ook volgens milieuwetgeving en bouwstoffenbesluit invulling worden gegeven aan een zorgvuldige opslag en afvoer van reststoffen.

Voorbeelden o.a.:

- Vervuiling van oppervlaktewater waar beschermde vissen, amfibieën en planten voorkomen.
- Achterblijven van reststoffen waarin dieren verstrikt kunnen raken.

88

AOC
 KEURMERK
WET NATUURBESCHERMING

 AOC RAAD

Wet natuurbescherming

Zorgvuldig handelen

Verkennen werklocatie

Voorafgaand aan het werk wordt de verstrekte informatie in het terrein gecontroleerd en worden voorzorgsmaatregelen getroffen:

- lokaliseren exacte groeiplaatsen en rust- en voortplantingsplaatsen vaststellen
- gebruiksstatus + beschermingszones bepalen en registreren
- vlak voor aanvang van de werkzaamheden de markering aanbrengen, incl. beschermingszones
- werkzaamheden uitvoeren: zorgvuldig handelen!
- de markering verwijderen direct na afronding van de werkzaamheden.

89

AOC
 KEURMERK
WET NATUURBESCHERMING

 AOC RAAD

Wet natuurbescherming

Zorgvuldig handelen

Herkenning van elementen

Lijnvormige beplantingen

- lanen
- hagen en heggen
- houtsingels en houtwallen

vogels
vleermuizen

vogels
kleine zoogdieren

vogels
kleine zoogdieren

vogels
vleermuizen
kleine zoogdieren
amfibieën
reptielen
vlinders
planten

Hoe zorgvuldig handelen bij onderhoud?

90

AOC KEURMERK
WET NATUURBESCHERMING

AOC RAAD

Wet natuurbescherming

Zorgvuldig handelen

Herkenning van elementen

Roofvogel-, eekhoorn- en kolonievogelnesten

horst van buizerd eekhoornest reigerkolonies

Hoe zorgvuldig handelen bij onderhoud?

91

AOC KEURMERK
WET NATUURBESCHERMING

AOC RAAD

Wet natuurbescherming

Zorgvuldig handelen

Herkenning van elementen

Burchten en hollen

dassenburcht beverburcht konijnenburcht vossenhol
dassenwissel beverwissel konijnenhol

Hoe zorgvuldig handelen bij onderhoud?

92

AOC KEURMERK
WET NATUURBESCHERMING

AOC RAAD

Wet natuurbescherming

Zorgvuldig handelen

Herkenning van elementen

Boomholtes, rottingsgaten, spleten en kieren, loszittende schors

vleermuizen, spechten, koolmezen, boomklevers en andere vogels, boommarters, eekhoorns, etc.

Hoe zorgvuldig handelen bij onderhoud?

93

AOC KEURMERK
WET NATUURBESCHERMING

AOC RAAD

Wet natuurbescherming

Zorgvuldig handelen

Herkenning van elementen

Water- en oeevervegetaties

amfibieën, vissen, reptielen, libellen, vlinders + andere insecten, vogels, vleermuizen + andere zoogdieren

Hoe zorgvuldig handelen bij onderhoud?

94

AOC KEURMERK
WET NATUURBESCHERMING

AOC RAAD

Wet natuurbescherming

Zorgvuldig handelen

Herkenning van elementen

Hoe zorgvuldig handelen bij onderhoud?

Broeihopen

ringslangen en andere reptielen, amfibieën en kleine zoogdieren

95

AOC KEURMERK
WET NATUURBESCHERMING

AOC RAAD

Wet natuurbescherming

Zorgvuldig handelen

Herkenning van elementen

Hoe zorgvuldig handelen bij onderhoud?

Mierenhopen

bijvoorbeeld: rode bosmieren

96

AOC KEURMERK
WET NATUURBESCHERMING

AOC RAAD

Wet natuurbescherming

Zorgvuldig handelen

Herkenning van elementen

Overhoekjes en ruigtes

vogels, kleine zoogdieren, vlinders en andere insecten, amfibieën en reptielen

Hoe zorgvuldig handelen bij onderhoud?

97

AOC KEURMERK
WET NATUURBESCHERMING

AOC RAAD

Wet natuurbescherming

Zorgvuldig handelen

Herkenning van elementen

Takkenrillen

vogels, kleine zoogdieren, amfibieën en reptielen

Hoe zorgvuldig handelen bij onderhoud?

98

AOC KEURMERK
WET NATUURBESCHERMING

AOC RAAD

Wet natuurbescherming

Zorgvuldig handelen

Herkenning van elementen

Boomstronken en liggend + staand dood hout

vleermuizen, spechten, koolmezen, boomklevers en andere vogels, kleine zoogdieren, amfibieën, reptielen en insecten

Hoe zorgvuldig handelen bij onderhoud?

99

AOC KEURMERK
WET NATUURBESCHERMING

AOC RAAD

Wet natuurbescherming

Zorgvuldig handelen

Herkenning van elementen

Steilwanden en gronddepots

ijsvogels en oeverwaluilen

Hoe zorgvuldig handelen bij onderhoud?

100

Wet natuurbescherming

Zorgvuldig handelen

Onvoorziene omstandigheden en calamiteiten

Er kan onverwachts iets veranderen tijdens het werk, bijv.:

- er worden beschermde soorten aangetroffen die niet in de inventarisatie staan
- er worden beschermde elementen (vaste rust- en voortplantingsplaatsen) aan die niet in de inventarisatie staan
- een beschermd element (vaste rust- en voortplantingsplaats) wordt per ongeluk beschadigd of een beschermde soort wordt per ongeluk verstoord of gedood

101

Wet natuurbescherming

Zorgvuldig handelen

Onvoorziene omstandigheden en calamiteiten

Wat moet je doen bij onvoorziene omstandigheden?

- je legt het werk op deze plek direct stil (om (meer) schade te voorkomen)
- je neemt contact op met je leidinggevende en legt uit wat er aan de hand is
- je gaat op gepaste afstand verder met het werk waar je mee bezig was
- je leidinggevende maakt afspraken met beheerder of eigenaar over hoe verder te gaan en meldt dit terug aan jou
- de eventuele aangepaste werkwijze moet voldoen aan de gedragscode en wordt vastgelegd in het werkprotocol of checklist
- soms is een ontheffing alsnog nodig

102

Wet natuurbescherming

Zorgvuldig handelen

Onvoorziene omstandigheden en calamiteiten

Wat moet je doen bij een calamiteit (bijv. stormschade/natuurramp)?

- Als er te weinig tijd is om een werkprotocol op te stellen, dan direct handelen → aan het werk!
- maar schade aan beschermde soorten en elementen beperken → zoveel mogelijk werken volgens gedragscode
- achteraf vastleggen in werkprotocol of checklist wat er is gebeurd. Hierin moet staan:
 - de aard van de calamiteit
 - de manier van werken die is gebruikt om extra schade aan beschermde soorten te beperken
 - het effect op de beschermd soort

103

Vraag en antwoord

Hoe handel je deskundig en zorgvuldig in het kader van de Wet natuurbescherming bij aanwezigheid van beschermde planten en dieren?

We bekijken samen een aantal praktijksituaties:

104

AOC KEURMERK
WET NATUURBESCHERMING

AOC RAAD

Vraag en antwoord

- Mogen er volgens de Wet natuurbescherming na 15 maart nog bomen geveld worden in stedelijke gebieden?

JA, mits

105

AOC KEURMERK
WET NATUURBESCHERMING

AOC RAAD

Vraag en antwoord

- Mogen in dit gemengde bos, dat in eigendom en beheer is van Staatsbosbeheer, na 15 maart nog bomen geveld worden?

Nee, tenzij

106

AOC KEURMERK
WET NATUURBESCHERMING

AOC RAAD

Vraag en antwoord

- Is het maaien van zeedijken met hoogwatervluchtplaatsen van steltlopers tijdens laag water een vorm van zorgvuldig handelen?

Ja, voorkomt externe werking

107

AOC KEURMERK
WET NATUURBESCHERMING

AOC RAAD

Vraag en antwoord

- Moet voor het kappen van een laanbeplanting waarin een kraamverblijf van watervleermuis aanwezig is, een ontheffing in het kader van de Wet natuurbescherming worden aangevraagd?

JA, altijd

108

AOC KEURMERK
WET NATUURBESCHERMING

AOC RAAD

Vraag en antwoord

- Tijdens het bladblazen ontdek je in een heestervak een aantal egels. Mag je volgens de Wet natuurbescherming doorgaan met bladblazen op deze plek?

NEE

109

AOC KEURMERK
WET NATUURBESCHERMING

AOC RAAD

Vraag en antwoord

- Moet voor het jaarlijks machinaal knippen van een haag een ontheffing in het kader van de Wet natuurbescherming worden aangevraagd?

NEE, mits

110

AOC KEURMERK
WET NATUURBESCHERMING

AOC RAAD

Vraag en antwoord

- Is de Wet natuurbescherming alleen van toepassing op beschermde planten- en diersoorten?

beschermd

niet-beschermd: zorgplicht

NEE, ook zorgplicht alle F & F

111

AOC KEURMERK
WET NATUURBESCHERMING

AOC RAAD

Vraag en antwoord

- Mag je bij een boom waar een houtduif in zit te broeden, op dat moment begeleidingssnoei toepassen ?

NEE, tenzij

112

AOC KEURMERK
WET NATUURBESCHERMING

AOC RAAD

Vraag en antwoord

- Is er hier sprake van gefaseerd maaibeheer?

JA

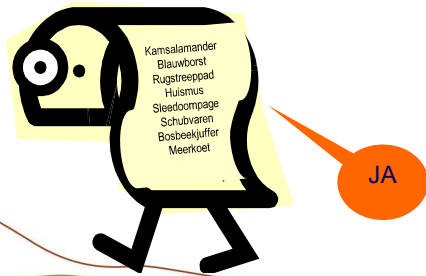
113

AOC KEURMERK
WET NATUURBESCHERMING

AOC RAAD

Vraag en antwoord

- Is het verstrekken van informatie over aanwezige beschermde soorten op een werklocatie een taak van de opdrachtgever cq. initiatiefnemer van het werk?

JA

114

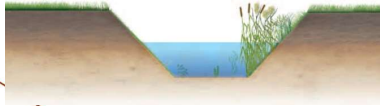
AOC KEURMERK
WET NATUURBESCHERMING

AOC RAAD

Vraag en antwoord

- In deze watergang leven grote modderkruipers. Het is eind juni. Is deze watergang binnen de regels van een gedragscode Flora- en faunawet of Wet natuurbescherming geschoond?

Ja, tenminste als....

115

AOC KEURMERK
WET NATUURBESCHERMING

AOC RAAD

Vraag en antwoord

- In deze sloot leven grote modderkruipers en tiendoornige stekelbaarzen. Het is half februari. Mag deze sloot in deze maand zonder ontheffing van de Wet natuurbescherming gedempt worden?

Nee

116

AOC KEURMERK
WET NATUURBESCHERMING

AOC RAAD

Vraag en antwoord

- In deze poel leven kamsalamanders. Het is eind mei. Wordt deze poel binnen de regels van de Wet natuurbescherming geschoond?

Nee

117

AOC KEURMERK
WET NATUURBESCHERMING

AOC RAAD

Vraag en antwoord

- Dit graslandperceel wordt eind mei voor het eerst gemaaid. Wordt hier bewust rekening gehouden met aanwezige fauna?

Nee

118

AOC KEURMERK
WET NATUURBESCHERMING

AOC RAAD

Vraag en antwoord

- Is deze dassenburcht op de juiste wijze gemarkeerd??

NEE,
minimaal 20 m.
afstand houden

119

AOC KEURMERK
WET NATUURBESCHERMING

AOC RAAD

Vraag en antwoord

- Voor het periodiek afzetten van deze houtwal heeft de aannemer zelf de quickscan gedaan, mag dat?

NEE,
Tenzij de
medewerker
aantoonbaar
deskundig is

120

AOC KEURMERK
WET NATUURBESCHERMING

AOC RAAD

Vraag en antwoord

- Dit grasland met Bokkenorchis is gemaaid in september, is hier zorgvuldig gehandeld?

NEE

121

AOC KEURMERK
WET NATUURBESCHERMING

AOC RAAD

Vraag en antwoord

- Onder de dakpannen van deze werkschuur broeden huismussen. Moet een ontheffing in het kader van de Wet natuurbescherming worden aangevraagd indien in de winter het dak wordt gerenoveerd?

JA, altijd

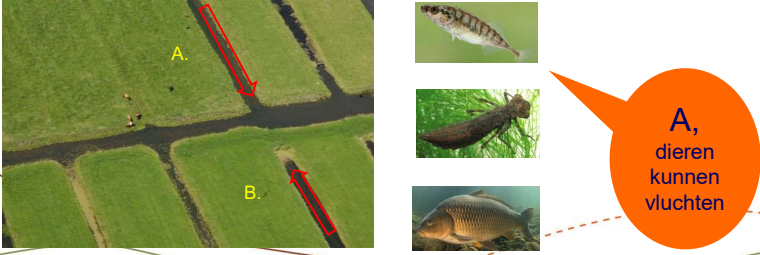
122

AOC KEURMERK
WET NATUURBESCHERMING

AOC RAAD

Vraag en antwoord

- Welke werkrichting moet bij het schonen of baggeren van deze sloten worden gehanteerd, en waarom?

A, dieren kunnen vluchten

123

AOC KEURMERK
WET NATUURBESCHERMING

AOC RAAD

Vraag en antwoord

- Dit rietlandperceel dient in de winter te worden gemaaid, zodat broedende vogels niet worden gedood en/of verstoord. Er leven ook ringslangen in dit gebied. De medewerker heeft een werkinstructie gekregen van zijn leidinggevende om al het maaisel af te voeren. Mag de medewerker de hoop organisch materiaal die op de foto te zien is zondermeer afvoeren?

Nee

124

AOC KEURMERK
WET NATUURBESCHERMING

AOC RAAD

Vraag en antwoord

- Deze bomen staan langs een fietspad. Enkele zijtakken zijn hinderlijk voor recreanten. Mogen beide bomen in de winter machinaal worden opgekroond?

Nee, tenzij

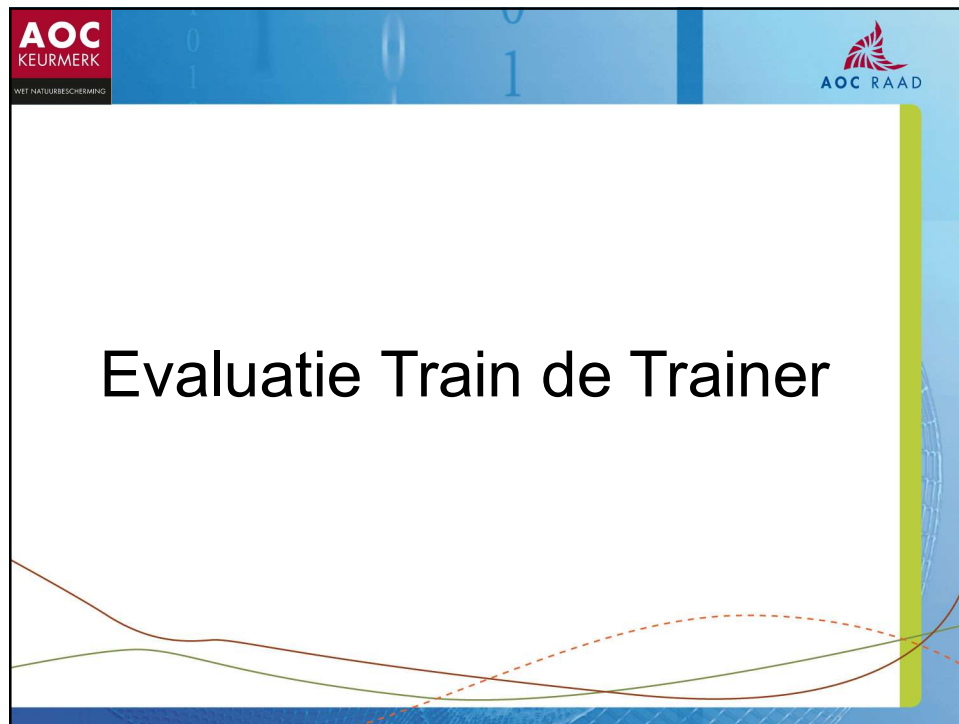
125

AOC KEURMERK
WET NATUURBESCHERMING

AOC RAAD

Examen

126

127